

Locuinta Redactoarului
si
Cancelaria Redactiunii
e in
Srat'a trageriorulut
(Lóvész-utca), Nr. 5.
Serisorele nefrancate nu se vor
primide decat un numai de la coresponden-
ti regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
vor arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercialu si economicu.

Va essi Joul-a si Domineca.

Pretiul de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . . . 5 " " "
Pre anulu intregu . . . . . 10 " " "

Pentru Roman'a:
prea intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
" 6 lune 16 " = 16 " "
" 3 — 8 " = 8 " "

Pentru Insertiuni:
10 or. de linia, si 30 or. tace'a tim-
brale pentru fisele care publicati ne
separatu. In locul deschis 20 or.
de linia.
Unu exemplar costa 10 or.

Invitare de prenumeratiune

la diuariul politico.

„FEDERATIUNEA”
pre patrariulu II Aprile-Ju-
niu 1873.

Cu 1/2 Aprile espira abonamentulu
pentru toti acei on. dd., cari au bine-
voitul a se prenumerata numai pre pa-
trariulu currinte; dreptu aceea sunt cu
tota stim'a rogati si invitati toti cei ce
dorescu a ave diurnalulu nostru si mai
departe, ca se binevoiesca a-si reinnol
abonamentele catu mai currundu.

Totuodata rogamu si pre acei on.
domni, cari sunt in restantia cu preti-
ulu de prenumeratiune, ca se binevoiesca
a-si refus socotelele pana la ter-
minulu de mai susu, pentru ca summa
restantelor e considerabile si prin
urmare administratiunea diuariului e
forte ingreunata.

Diuariul va apparé si pre venito-
riu in tempulu periodicu de pana acum,
astfelui si conditiunile de prenumera-
tiune remanu celle din fruntea diuariului.

Redactiunea.

Pest'a, 5. Aprile, 24. Mart. 1873.

Activitatea Camerelor Cis si Trans-
lantaniei este concentrata acum in De-
legatiuni, cari dupa ceremonialele pre-
sentarii la Imperatulu, si-a inceputu
lucrarile si se spera ca asta data in
seurtulu tempu de 3. septemane le
voru si inchiajá, mai vertosu daca
domnii delegati nu voru fi inderetnici,
ci voru grabi a vota tote cate li-se
voru cere de ministeriulu commune. D. Kuhn ministrulu de resbellu si cere
voinesce, mai in tote titlurile buget-
ului seu summele preliminate sunt
mai mari decat in annulu tr. ceea
ce dsa cu anevoie le va poté motivá,
mai allessu dupa ce Monarculu in res-
punsulu seu catra delegatiuni au ac-
centuatu pacea si bunele relatiuni cu
marile poteri. Pentru ce atunci urca-
rea gagielor, agramadirea materialelor
de resbellu, treburiatile estraordi-
narie? totu státe pretensiuni nejustifi-
cabilu. Se crede ca aceste se voru
refusá dlui Kuhn, care au incursu
disgrati'a delegatilor Ungariei prin
attitudinea ce au luat facia cu cere
rea de a parcede la infinitarea divi-
siunilor territoriale. D. Kuhn au re-
cunoscutu importanta acestei reforme
si promise ca, de si essecutarea indata
a acestui sistem nu se pot pune in
lucrare din cauza marilor spese, ce
ar trage dupa sine, va face inse, ca
la deslocarile annuali, scopulu se nu
se perdia din vedere. Dar D. Kuhn au
facutu chiaru contrariulu, ca ce numai
in díilele aceste d-de ordene, ca re-
gimentulu ce porta numele arciducelui
Iosif, se desloce — nu in Bihari'a,
unde se recrutedia, ci la — Tulnu
langa Duware! Asa intellegu si res-
pectedia militarii constitutiunea.

La inchierea primei sessioni a ca-
merei Ung. de voru reprivi a supr'a
activitatii parlamentarie in cursu de 7.
lune, nu prea semicau multumire, pen-
tru ca aceea pucine resultate pot se
arrete si mai nemica din cele ce se
acceptasse si solliciasi. Mari si im-
portante cestiuni, precum sunt cestiui

nea Croatiei, a Transsilvaniei cu tote
appendicile ei, a Serbilor, autono-
mia catholica, reform'a camerei boie-
resci, libertatea religioasă, casatoria
civile, sunt pîn si inca neajuns dorin-
tie, r manu cestiui controverse nedale-
legate Dar apoi codificatiune? Acest'a
e rezervata generatiunii viitorie, c ea
presenta se o mai duca cum a mai
dusso-o, turesc. Registrulu peccatolo-
ra, ce D. Ghczy, cu occasiunea des-
baterilor a supra bugetului, l'arretase
se guveruul, este puru addeveru, dar
acelle peccate nu cadu numai pre saf-
fetulu guvernului, ci parlamentulu in-
ci porta una parte bunica si con-
stellatiunea partitelor porta dora si
mai maritora. Nou'a constellatiune nu
s'a potutu realizá pentru ca partit'a
deachiana n'a avutu coragiul d'a eli-
minat din sinulu seu elemintele straine
si acest'a nu de frica oppositionii, ne
ci de a echilor conservatori, ci singurul
singurellu numai de friculita
unei loviture Lonyaiane, care ca leulu
au pandit uocasiunea si ar fi exploata-
tatu momentulu transformatiunii. D.
Lonyai este forte dibaci si se bucura
de favorea curii si de sprinjulu ma-
tadorilor financiar, a caror influntia
este apprope irresistibile.

Diferint'a ungro-croatica este ap-
prope da se complana. S'au scrisu
multe a supr'a punctelor controverse,
dar dupa ce membrii deputatatiunii
croatici, urmandu esemplulu collegi-
loru magari, si-dedera cuventul d'a
nu divulgat neci responsulu unguresc
(la memorandulu lor) neci replic'a
croatilor, precum neci resultatulu con-
sultarilor si allu conferintelor, este
de prisosu a vorbi despre resultatulu
primei conferintie communi, atâta se
seie ca positivu, ca obiectul acellei a
a fostu cestiunea financiar. Se dace,
ca negotiatuile s'a inceputu cu bune
auspiciose pentru successulu impacatiunii.
Se nu uitam ince, ca negotiatuile
ungro croatice de mai nainte au
fostu necalculabili pana in momentulu
din urma.

Mare este bucuria centralistilor de
Vienn'a pentru sanctionarea novei legi
electoralu, demonstratiuni se pregatesc.
Vienn'a va incepe prin illuminatiune.
Tote aceste ince nu voru proba nemica,
pentru ca jubilarea centralistilor
necumpetati, lacomi de domnia, supre-
matisatori, n'au afflatu neci odata si nu
va affla neci in viitoru resunetu in ini-
mele poporelor Monarchiei.

Neci Ungurii n'au approbatu toti
purcederea centralistilor. Ce va urma
d'aici? Lupte si era lupte. Era consti-
tutiunii din Decembre este inchiajata,
unu nou actu incepe. Poporele cari
stau de o parte privesc cu fruntea
incretita la imminentele lupte. — Dreptu
dieterului de a deputa in parla-
mentulu centrale pre representanti se
este nemicitu. Ce va fi ince daca nou-
lu parlamentu nascutu din allegari
directe, va functiona numai ca comi-
tetu alu unei partite, ca majoritate a
minoritatilor? Cu anevoie se va gasi in
acestu casu puntea ce ar pota impreuna
pre factorii divergenti, firesc pre calle
legale si fara de convalescere, fara intre-
rumpera continuitati de dreptu, fara
vetemarea autoritatii publice. De alta
parte, a positionarea lui va in societela
logic's faptelor? sau eh se va retrage
cu totalu acceptandu momentulu in care
si acestu experimentu va ajunge unde
au ajunsu si celielalte? Sunt tote es-
tiuni cari viitorul le va deslega. Do-

reile poporelor acestei Monarchie sunt
gral, remedie inca trebue se fia ra-
dicali, nu mai catu se nu fia prea tar-
die intrebuintate, si se nu se addeve-
resca asseriunea celoru ce dice: ca
Austria este unu obiectu de cucerire,
anneasare, desmembrare.

Diariul officiosu „Pesti Napló”
scote cornele salte celle de meleciu spre
a pipa opiniunea publica a Serbilor
in cestiunea implinirei vacantelui scaun-
u metropolitanu de Carlovets, si in-
tr'unu articlu necualificabile impinge
cinismulu pana la estremele margini alle
nerusinarii. Ecce ce cutedia a
dice: „D'in partea unor Serbi notabili
devine din dî in dî mai viua dorint'a
ca Domnitorulu, in poterea dreptului
mai estaticu se usdie de dreptului de
numire, ceea ce s'ar justifică nu numai
prin impregiurarea, ca congressulu
electoral convocat in annulu tr. au
mersu pana la estremele margini alle
illioialitati, — ci si prin aceea ca im-
plinirea scaunului metropolitanu con-
formu ritului gr. or. fara de sinodu
episcopale, este apprope impossibile.
Apoi, dice „P. N.“ pre AEppulu
Si agun'a si pre Hackmann
inca, M. S. imperatulu i-a numit u
a dreptulu. Si fiindu ca dogmele (dora
cononele) besericiei ortodoxe nu sar
" (?) Prin acest'a partid'a nota-
toru serbi s'ar suppune fara indo-
ielia (?) la acesta mesura, cu atatu mai
vertosu, ca ci prin aceea besericiei si
credintiosilor ei li-s'ar face mediul-
cirea d'a pota ajunge in scurtu tempu
la una stare regulata. In fine Redac-
tiunea adauge ca acest'a ar fi dorint'a
serbilor insi si carea s'ar fi commun-
icatu ministrului cu occasiunea con-
ferintie ultime (de sambat'a tr.) avute
cu episcopii serbesci."

Candu unu diariu ministeriale cu-
tedia a sustiené asemene doctrine anti-
constitutiunali, atunci ministeriulu nu
mai sta pre basea constitutiunii si a
legilor, atunci ellu, calcandu legile,
merita a fi pusu in accusatiune si
trassu in judecata.

Disseram in Nr. preced. ca conve-
carea congressului serb. pre basea de-
claratorulu este contraria legii, dar
este si impossibile d'a se essecutá, pentru
ca dupa civilisarea confinilor mili-
tari allegerea a 25 membre recrutati
mai nainte d'intre militari, nu mai
pote ave neci unu intelloessu. Aceste
inconveniente le a sentit negressatu
ministrului, d'aici lapedarea ideei pri-
marie d'a se convoca congressulu pre
basea rescriptului declaratoriu si opin-
tirea d'a affla altu espedientu, si aces-
tu-a este fétulu absolutismului. Ce al-
ta este voint'a d'a numi, unde dreptu
electoral allu Serbilor este con-
secratu prin legi, si prin usu seculare.
Dar neci analogia ce ministeriulu
pare a o crede plausibile, adeca allu-
siunea la numirea lui Siagun'a si Hack-
mann nu pota fi admissa, pentru ca
schopeta complitu pentru ca nu
e vorba de infinitarea unei noue
metropolie, cum era cea romanesca,
seau cum au fostu de currendu cea
poeta din Bucovina, ci este vorba
numai de implirirea unui scaunu va-
cantu si implirirea numai prin allega-
re, dreptu stipulatu prin legi si esser-
ciatu prin representanti acellei besericie.

Impossibilitatea unui cengressu pre
basea rescriptului declaratoriu o vede
ori si cine si anachronismulu acelui a-

prea bate in ochi, asemene illegalita-
tea si marele inconvenientu allu nu-
miri de a dreptulu. Vruto au ministeriulu ung. a implinit si scaunulu me-
trop. de Alba-Jul'a pîn numire de
a dreptulu, dar la reclamatiunea capi-
tulelor metropolitanu si suffragene si
a deputatilor rom. ministeriulu au
parasit u calle ailei, calle a absolutismului
si au reintratu in calle a legii, in calle a
constitutiunale, carei-a insu-si ministeriulu
ung detoresc essentient'a sa. Daca
minist. ung. vre impacatiunea cu na-
tiunea serbesca, atunci guvernul re-
intre pre calle a dreptului si a legii,
apoi voint'a cea buna nu numai ca va
merita, dar sigura pota fi de respon-
sulu celu buna, atunci guvernul nu
va mai ave trebuintia neci de commis-
sariulu seu, alle cerui-a servitie dubie,
au contribuitu mai multu a inversiună
decat u complana. Increderea intre
doue natiuni imparechiate numai dreptu
si legea o pota redidue, insinu-
atiunile, sil'a, mesure absolutistice, nu
sunt mediulocle prin cari increderea
s'ar pota candu-va inradecină. Va fi
tempulu ca ministeriulu ungu rescul re-
se intoara pana inca e tempu de la
calle a cea ratecia si se si indrepte
faptele. Occasiunea nu i lipsesc, incep-
putulu cu Croati, continuarea cu Ser-
bli si Romanii si va vedea d'in es-
perientia, ca dreptulu si legea sunt im-
pacatori mai siguri decat u sil'a si ab-
solutismulu, ce subsapa fundamentele
statulor.

Diariul serbesco „Zastava“ inter-
peledia pre ministrulu cultelor D
Trefort, daca este addeveratu ca am-
bla cu planulu d'a convoca congressulu
pre basea cea vechia, annullata, si
prin urmare d'a vetem dreptulu bes-
ericiei serbesci, sau ca dupa mai bune in-
formatiuni vrea se la pedade acesta in
tentiu si de a consiliu pre M. Sa
Domnitorulu ca se convoce congressulu
serbescu pre basea statutului elect.
sanctionat in an. 1870? — Vomu ve-
de pre care calle va pleca D. Trefort.

Representatiunea.

romaniilor din fundul regiu
adressata in alt ministeriu
reg. ung. de interne.

(Urmare.)

ad I. Starea regatului Ungariei inainte
cu 600—700 si mai bine de ani, si interesul
lui in apperarea grauitelor tierrei, pre candu
nu essita milita stabila au addusu cu sine,
de s'au formatu si la marginile provinciei
Tranniei territorie de apperare a tierrei, locu-
ite de romani si in unele parti de secu, mai
tardiu si de sassi, cari s'au impartit u asa,
dupa cum cereau impregiurările de pre acelle
tempuri, primitive, si interessele commune de
pre atunci alle locuitorilor.

Asa a devenit si crearea diferitelor ter-
ritorie (scaune matere si filiali, tienuturi ca-
tastrali si districte) ale fundului regiu, in trei
cornuri alle Ardélului.

Districtulu Brasovului de vre-o 30 mile
cuadratice (d'impreuna cu territoriul B. anului)
jace in cornulu tierrei catra resarit, cu totul
isolat de scaune si despărțit de acellea prin
districtulu Fagarasiului si scaunele secuiesci
districtulu Bistritiei de 30 miluri patrate jace
in altu capu allu tierrei la media-nopti si mai
isolat si despărțit de celle-lalte prin in-
tregu midiloculu tierrei; era celle-lalte 9 sca-
une mici si adeca: Sedisior'a de 6—8 miluri
cuadratice; Mediasulu de 8 mile patr. Cinculu

*) Vedi nr. tr. alu „Fed.”

de $7\frac{1}{2}$ mil. cuadrate, Cohalmulu de 7 mil. cuadrate, epoi Noerichulu de 4 mil. patrate si Sabii'lu de $4\frac{1}{2}$ mil. patrate si Orestia'lu $5\frac{1}{2}$ mil. patrate, se intindu in lungul tierrei spre media-di de la scaunele secuiesci pana in mediodul comitatului Hunedorei, parte intretiessute, parte si intrerupte prin commune si pamantul comitatis; si acestea municipie tote la oalta nu au nici extensiunea comitatelor Hunedorei si a Albei de Josu (cu 155 mil. patrate), si nu faca nici a 5-a parte a Ardelului, in care se affla pre langa celle numite 11 municipie nici numai 7 comitate si 2 districte mari apoi 5 scaune secuiesci.

Nu mai incape nici o indoiala, ca din punctul de vedere alu acestei situatii territoriale, nu se poate defendă nici recomandă sustinerea acelor 11 municipie din fundul regiu asiaticum, precum elle se affla asta-di.

Acestea teritorie intrunite in a. n. fundul regiu sub numele usurpatu de tierra sassescu au esistat firese pana atunci, pana candu sistem'a de statu a Tranniei era basata pre celles trei teritorie respective celles trei nationi privilegiate. Inse cu caderea acestei sisteme cadiutu si legatur'a acésta territoriala si nu mai pote avea asta-di nici unu intellelussu.

A mai avutu intellelussu acesta sistema territoriala resp. unitatea fundului regiu, in temurile feudalismului, si pentru aceea, ca-ci locuitorii fundului regiu, fara osebire de nationalitate si religiune — dupa drepturile si asiediamintele loru vecchi — cu toti d'impreuna, se bucurau de perfecta libertate personala si materiala si erau detori numai regelui Ungariei cu servitul militari si coronei cu contributiunea loru, si in asta privintia aveau acesti locuitori interesu commune de asemenea natura; pana candu in comitate domneau nobili preste iobagi si in scaunele secuiesci inca se afflau asemenea institutiuni.

Dupa ce ince prin legile din 1848 libertatea personala si materiala s'a proclamatu pentru toti locuitorii tierrei si dupa ce atatul servitul militari, catu si contributiunea in-trega a poporului tierrei inca mai dinainte, s'au regulatu dupa unele si acellea legi, dupa ce asta-di conditionile fia-carui locuitoriu ca si in fundul statului sunt asemenea; apoi nici accelerarea interesa cummune aici amintite alle locuitorilor fundului regiu, nu mai era unitatea acestui pamant si imparferea lui de pana acum, ci tota insemenetatea si numirea de fundu regiu este numai istorica.

Libertatea si drepturile locuitorilor din fundul regiu — de cari vom vorbi la p. III — potu si trebuie se remana in valoarea loru si fara imparferea territoriala de pana acum.

Unu singuru interesa commune ce mai attinge pre toti locuitorii fundului regiu si respective municipiele acestui'a, este numai a verba aceloru-a, carea s'a administratu pamant de catra a. n. Universitatea.

Inse, ca sè vorbim cu casu concretu — precum d. e. avea locuitorilor si cumuleloru, respective a companielor desfintatului regimentu I. romanu de granitia a Ardelului nu cere, ca acelle commune se se intrunesca intr'unu municipiu sau provinția pentru ca acellea commune si territorie granitieresci sunt situate — cam ca si commune si territorie fundului regiu — in districtulu Fagarasiului, scaunulu Sabiu'lu, comitatulu Hunedorei si scaunele secuiesci de-alungulu granitiei tierrei; asiatici nici avea fundul regiu pentru administratiunea ei nu pote pretinde o atare aificare.

Despre aceasta avere vom vorbi mai pre largu la p. IV. si amintim aici numai, ca cestiuinea administratiunii acellei averi, nu se poate mestecă cu cestiuinea organisarii politice, si nici unu nu depinde de la ceea-lalta. Daca din nici unu punctu de vedere nu se poate defende si justifică unitatea fundului regiu in unu territoriu, si prin urmare nici o reprezentanta (Universitate) si cu unu capu (comite), apoi remane numai acea intrebare de deslegat: ca fire-aru mai consultu si mai necessariu a se lassá tote celles 11 municipie totu ca atatea autonome sau a se impartii elle in mai pucine?

Daca consideram ca aceste 11 municipie tote facu de abia a cinea parte a tierrei Ardelului, si ca celle mai multe din ele sunt forte mici ($3-8$ mil. patrate si pucinu impopulat d. es. Sedisior'a cu 16, allu Mediasiu'l

cu 27, alu Sebesiului cu 11, Cincului cu 22, Mercurei cu 10, Cohalmului cu 18, Norichiului cu 11, Orestiei cu 13 commune etc.) si din acea causa jertfele administratiunei sunt nesuportabile, de unde vine, ca parte sa facu esactiuni asupratorie pre pucinele commune alle scaunului parte se molestea vistieri a statului cu pretenziunile municipiilor pentru ajutorie spre suportarea speselor administratiunei; daca consideram, ca in fia-care din aceste municipie mici trebuie se fia totu statu si mechanismu de oficianti administrativi, ca si in unu comitat mare, dupa legea generala; apoi acesta disproportionu nu pote se fia oportuna uici necessaria; — si noi in interesulu unei bune administratiuni (indigitandu si la § 11 si 90 alu art. diet'lu 42—1870) nu potemu se recomandam inaltul regim sustinerea tuturor cellor 11 municipie alle fondului regiu, ci numai impartirea loru in celu multu 5 municipie si arondarea loru in interesulu inlesuirei administratiunei. —

Numerul de cinci corespunde motivelor aduse catu si situatiunii teritoriale; si acestea cinci municipie potu fi:

1. Districtulu Brasovului dimpreuna cu comunele teritoriu Branului, cari istorice s'au tienutu pana pre la an. 1860, candu din erore acestea comune s'au incorporatu nenaturalmente la districtulu Fagarasiului, de carele sunt prin multu fara comunicatiune despartite.

2. Assemenea districtulu Bistratiei; cari ambe districte potu remané ca si districtele loru invecinate: Fagarasiulu si nou creatulu districtu alu Nasaudului.

3. Municipiulu Mediasiu'lu, carele naturalmente este legatu de scaunele Sedisiori, Cincului si Cohalmului.

4. Municipiulu Sabiu'lu cu alu Noerichiu si unele commune mai aproape din alu Mercurei; de sine se intellege cu scaunele filali alle Salistei si Talmaciului, cari istorice si legalmente s'au tienutu si se tienu de scaunulu Sabiu'lu, (si fundulu regiu) unde si adesea esseredita dreptulu jurisdicțiunei politice.

5. Municipiulu Sabiu'lu cu scaunulu Orestiei si ceele-lalte commune mai de art. ope din alu Mercurei. Arondarea acestor

— de sine se intellege — aru avu a se face in interesulu usiurintei si inlesinrii administratiunei; si cerendu necessitatea si interesulu si a altoru commune din comitatele invecinate aru fi numai unu actu dreptu si inteleptu, daca unele din acellea, de-si se accepta o buna impartire a tierrei, s'aru incorpora la aceste municipie, si anumitu commune Sacelu, Magu, Acilin la municipiulu Sabiu'lu fiindu acellea de Sabiu 2—3 miluri, era de Aiudu 10—11 miluri, de cari se tienu de partate.

Acestea cinci municipie, bine arondate aru fi deci destulu de mari si impopulat si in stare de a-si portă to'e sarcinile administratiunei loru propriu, fara intrunirea si amestecul cetătilor libere regie, era acelle commune mici si neinsemnate, cari — fara a fi cetati libere regie, ba nici orasie in intellelussu adeveratu, ci numai pretoriile unor scaune — si anume: Mercarea cu 1300—1400 locuitori, Noerichiu, cu 900—1000 locuitori, Cinculamare cu 2600—2700 si Cohalmulu cu totu atati locuitori, — fiindu ele numai sate rurali fara communicatiune, commerciu si industria; nu se potu tracta altu-cum decat numai in rendulu cellor-lalte comune rurali precum se tracteaza addeveratele orasie si commune mari, cu commerciu si industria d. e. Saliscea si Resinarii cu 5—6000 locuitori, Cisnadi'a cu 3—4000 in scaunulu Sabiu'lu Poian'a cu 4—5000 locuitori in scaunulu Mercurei si alte multe asemenea sate.

In contra acestor imparatii si arondari nu se poate objecta cu o viitora imparfire generala a intregei tierrei, pentru ca in fundul regiu si municipiele lui acum are a se introduc o organizare; era acésta nu pote se fia era-si numai unu experimentu pre unu tempu, ci o organizare stabila, buna si fundamentala, precum cere interesele poporului, alle tierrei si alle statului; ba inteleptiunea regiunului aru cere, ca aceasta organizare se servesa de modelu.

(Va urmá).

Camer'a representiunea Unariei.

Siedint'a de la 30. Marte 1873.
Din siedint'a de asta-di, care s'a deschis la 12 ore si a durat pana la 1 ora din dì,

n'avemu multe de reportat. Dupa ce camera luă actu despre nunciu camerei boierilor, carea a primit nemodificate proiectele de legi despre timbru si alte taxe, apoi despre darez ce are se o platesca societatea de navigatiune pre Donare, etc. — trece la ordenea dillei si primi, dupa ore-care desbatere, si proiectul de legi despre inarticularea unor modificatiuni facute la contractulu inchiatu cu societatea cällii ferrate tibiscane. Dupa aceea presiedintele annuncia, ca la dorint'a ministrului-presid. mane la 1 ora d. m. se va tine siedintia secreta si indata dupa aceea sied. publica.

Siedint'a de la 31. Martiu. Presiedintele deschide siedint'a la 1 ora din dì si dupa aceea aduce la cunoscinta camerei, ca a primitu de la ministrulu-presidinte o scrisoare, prin carea i se comunica, ca pre 20 Aprile, dñ'a cununie archi-ducessei Gizell'a cu ducele Leopoldu de Bavaria, sunt invitati la Viena din partea Maj. Salle ambii presiedinti ai camerelor Uagariei, precum si alti membri ai camerelor, cari voru voi se insotiesca pre presiedinti in chipu de deputatiune. In urm'a acestui comunicat camera allega spre scopulu acestu-a o deputatiune de 15 membri, in frunte cu presiedintele.

Ministrulu de financie Kerkapoly comunica apoi camerei, ca guvernul are de cegetu a insintia unu asilu pentru orfanii lucratilor de la minele tesaureatului reg. si a cerutu invoirea M. Salle, ca venitul curatul de la III. lotteria de statu care s'a arangiatu pentru scopuri filantropice, se se dăe pentru scopulu acestu-a. M. Sa a consenitul cu acesta, dreptu aceea oratorele cere si consentientul camerei. Totuodata ministrulu comunica, ca guvernul, avandu in vedere incidentul placutu cu cununia archi-ducessei Gizell'a, a si cerutu consentientul M. Salle regelui, precum ai alu archi-ducesei, ca noua asilu se se pota numi „Asilul Gizell'a.” — Camer'a approba celle comunicate de ministru prin aplause generale.

Dupa aceea A. da nu Lázár interpelledia pre ministrulu de justitia, daca are cunoscinta despre impregiurarea, ca stribunalulu reg. din Tergulu-Muresului dispune despre o temnitat' constatarea din numai 23 de chilie mici in unul si acelui-a-si edificiu in cari preste totu sunt inchisi 230 de invidi? Scie d. ministru ca acesta temnitat' este mai pre Josu de ori-ce consideratiune umana si nu corespunde nici dreptatii, nici principiilor procedurei? Cugeta dlu ministru a se ingrijige de inchirioarea a-tui edificiu mai corespondentu scopulu?

Ministrulu respondu, ca incatul pentru temnitat' a din Tergulu-Muresului n'are informatiuni speciali si detaiate despre starea ei, dar assecura pre interpellante, ca va cere informationi in acesta privintia de la tribunulu reg. precum si de la procurulu reg. si dupa aceea va ina mesurele ce se potu luă in asemenea impregiurari.

Stelianu Majoros si-reinnoiesce interpellatiunea adressata ministrului de interne in sied. de la 27. Mart. cu privire la scandalurile ce se intempla in teatrulu nationalu ung. — Ignatiu Helfy inca si-reinnoiesce si solicita respunsulu la interpellatiunea ce o a addressatu ministrului-presidinte in 26 Fauru a. c. in temnitat' a recunoscerii republicei spaniole.

La ordenea dillei nu e alta-ce, de catu a a dou'a cetire a proiectului de legi despre inarticularea unor modificatiuni facute la contractulu inchiatu en societatea cällii ferrate tibiscane.

Siedint'a de la 1. Aprilie 1873.

Presiedintele deschide sied. la 12 ore din dì si dupa acea presenta camerei consecnatiunea obiectelor, cari au ramas nepertractate din lun'a dejá spirata.

Juliu Horváth intreba pre ministrulu de interne, ca unii proprietari [domini de pamant] din Transsilvani'a nu capeta nici unu sprigiu din partea judecatorielor cu privire la executarea dreptului loru d'a primi dieci-mi? — Interpellatiunea se comunica ministrului concerninte.

Cont. Fr. Battány presinta camerei nuntiul camerei boierilor, prin care i se comunica ca acesta a acceptat mai multe proiecte de legi fara nici o modificatiune.

Coloman Széll presinta reportul comisiunii centrale despre proiectul de le-

ge referitor la inflantarea bancii ung. commerciu si escomptu. Reportul se va pari si la tempulu seu se va pune la ordene dillei.

In fire presiedintele comunica camerei, de asta-di inainte, se vor mai tine mai un'a seau doue siedintie, in cari se va publica legile sanctiionate de M. Sa. Apoi inviorea camerei enuncia conclusul, ca pariu 22 Aprile camera nu va mai aduce de cisiunimenterie, in dì a numita se va intruni prim'a data de la serbatori.

Maramuresiu, 15 Mart. 1873

Onorab. Dle Red.! Din anul trecut i coce nici o voce n'a mai esituit in publicitate cu privire la starea romanilor de pre asiasi incatul lumea va fi ajunsu a crede, atatul poporului, catu si intelligenta nostra manu s'a cufundat in letargia cea cumplita.

Si cu tote acestea inca cu finea anului trecut s'a inauguratu la noi o era noua, era asiasi numita de progressu: caru de foaie a acesta miraculosa inventiune a secolului nostru a strabatut si in tierra nostra; dar — done — nu spre binele si fericirea, ci mai verte spre scaderea si in detrimentul nostru, a carui isvoru de venit, mediu-locu de cascigulu de sute de mii, care in cea mai mare parte era alu romanilor, inca cade manile acelorua, cari ni-au proveditu acestu-mediulocu de comunicatiune. Poporul care alta-data pre tempulu acestu-a se affla cea mai mare miscare, asta-di candu locuinta pvesce cu buzele imilate, seau fluera si fluera paguba.

Totu astfelu stam si cu progressul terenului scolaru; scoalele noastre inca inainte in directiunea d'a se preface in scolele comunitate. Ce e dreptu, nu tote scoalele noastre affla pre acesta cal; avem si scole confesionale bune, dar aceste sunt numai sporadice, precum numai sporadici sunt si cei ce se grigescu de florirea lor.

Pre terenului politicu stam asasi, precum statu dora nici-odata. In 12 I. c. s'a nuntu congregatiune comitatensu, cu care o siunie s'a implutu postulu de vice-notarul care lu-ocupasse fericitul Simeon Botizas asemenea si postulu alu 3 Iea. La postul II. neaveudu romanii candidatu, prin acclamatiune s'a allestuit unu uoguru; la postulu I. in care candidatul romanu Juseco si al susu prin acclamatiune, s'a nimicitu o idiotiunea, ca illegala, din partea proto-notariului comitatensu, fiindu ca fiul seu fostu candidat: Astfelu la a don'a candidatiune a reesituit unu armeanu, dar nici-deci fiul proto-notariului, care a protestat in tr'a candidatului romanu. Asasi in cele 4 sturi notariale la comitatul, unde pana aci aveam unu celiu pucinu catu unu romanu, asta sunt 2 unguri si 2 armeni.

Precum se vede din aceste sturi, starea romana, a romanilor din Marmatia, este nevorabilă si critica atatul pre terenului material catu si pre celu scolaru si politicu. Pre la ga acestea apoi nu este nici unu zela, nicivina intru partinirea baremu a litteraturei manu, si daca va merge totu asasi, apoi vor ajunge, se vedem pre aici cate unu diurn romanescu numai ca raritate. Cu tote acestei mai nutritu inca ore-care sperantia, ca lucrile se voru intorce spre mai bine.

V-s-a

Tiberiad'a Siunariului 16. Marte, 1873

St. Dle Red. Cetindu Nrii. 7. si 8. de c. ai „Federatiunei” numai decatul dedei unu articolu inscris: „Desluciri autentice despre cauza homorodana.” La primul moment aram farmecat de cuventele: „de lucruri autentice” de ora-ce cu totu drept presupunem, ca urditorul acelui articol de buna sara va fi acelui-a, care luand osteneala si va servi chiaru cu mai multe desluciri despre cauza homorodana, de la cum me adoperassem io a tace acésta, i piasu de banuel'a intemoiata la duii treianu.

Dar ce se vedi? La finea articolului de numele prezentat in essordiul acelui

dedei de numele lui „Cicerone pro domo sua”, de numele dui Marchisiu; care ca parte interessa, pre cum se vede din totu corectu seu articlu, dapenandu tortulu autenticitatii pana la unu firu numai pre ghiemuln sén, — in meritulu adeverului obiectivu neci macar capetele de firu rupte nu ni-le mai lassa; ba ni dà de sciutu, că daca aveam prurit d'a scrie adeverulu, ast'a numai atunci o potemu face, daca cerendu-i invoirea, ne vomu servir de preacorrecte svaturile sale.

Lassu d'oparte cert'a de lan'a de capra, adica polemisarea; de ora ce d'in articululu meu d'in 5. Ianuariu a. c., publicatu in acestu preprintuitu diuin, si cu atât mai vertosu d'in „deslucirile autentice” subscrise de dlu Marchisiu „sole clarius” se vede, că in Homorod, s'a ivitu doue focuri crancene; int'au locu ardeau avntie trecatorie, stau si siure; si ecca aproape de Ucagenu, d'in flacarile crancene alle acestui-a, se aprinsera si se topiau avutie, cari dupa st'a scriptura sunt mai pre susu decâtua avutie supr'a indicate ori cătu de multe ar fi acelie; ardeau adeca caracterulu si onorea unui concetatianu romanu! „Indurările domnului ca” — cellu pucinu aceste avutie, „nu s'au nimicu!” (Plang. VII, 22, 23.). Nu, că-ei cu occasiunea congregatiunei cottense d'in 16. Ian. a. c., intre altele si in cau'a acést'a conchiamata, dlu D. Popu, concetatianulu nostru fu cu acclamatiune, excepto D. Marchisiu, innocent declaratu, si fu reintarit u officiulu seu.

Cu aceste enarrate ecca pre te voia mitrebuie sè mai adaugu ce-va cătra, deslucirile autentice* alle dui Marchisiu.

E bine, dar' cu totu dreptulu me va intrebă acum dlu Marchisiu ca: Pentru ce am luat u penn'a d'a mai confundă era-si lumea cu ea, daca odata neci nu polemisediu, neci n'am d'a mai adauge inca ce-va nou cătra cau'a homorodana?

Pentru aceea am luat acum penn'a, ca prin ea se scapămu, de vomu poté, d'in confusione, si totu-o data să illustrămu cu căte-o schintel-lutia tristula tableau allu romanetăti d'ai.

Nu sciu place i-va seu ba dui Marchisiu, dar io elubricosulu Cicariu, — dupa care s'au intinse acum nesci mani lungo sè me arruncio in apa ferbiute, sum necesitatui sinceramente a i-spune, că m'am confundat tare de tota tienut'a politice-romana de pana acum a dsale.

Pre tempulu restauratiunei si pana ca adiu Marchisiu cuprinsesse si cuprinde locu in hui'a celior satui ai patriei, că mai tardiu totu ds'a se ui-plesnésca mie preste ochi, că me tienu legatu de liter'a morta a legi, ca callulu motiului de gardu, (asemenare cavalero-codrenescă); de liter'a legii, ce a vota'o chiaru partid'a a rei-a principie cu tenacitatea camilei, le professédia dsa: dar carea lege, sustienendu cu Curtia: „Leges a victoribus dicuntur, accipiuntur a victis”, de ora ce e lege acum, si de ora-ce — pre atât'a cătu imbracisedia autonomia poporului in organizașia scolei io o stimezu. Pre langa acea forte m'am confundat observardu, că dlu Marchisiu si-a alessu de idolulu restauratiunii pre „vulgo” — si alatulu Tiberiadei asiā numitulu „Thoma Nutiu”, a carui nume intre romani metamorfozatu in „Thoma Jancsi”, imple de terore pacica pre toti romanii acei-a cari lu judeca dupa costumu, si nu dupa versu.

Pre „Nutiu”, si numai pre acestu-a sensuru s'a nesuitu Dlu Marchisiu a lu-mediloc de deregutoriu cottense, si desclinitu a si-lu mediuloc si de jude adm. la Carasieu; pre ceia lalit „uccida-i crucea! a dissu dlu Marchisiu.

D'in interessulu lui „Nutiu” spuvu gurele, a recercatu dlu Marchisiu de tempuriu comisiunea candidatoria, ca sè sterga d'in lista numele concandidatului D. Popu, pentru care dlu Lazaru castigasse partid'a stanga, si se lu-inlocuesca cu numele dui Aug. Szabó d'in indemnul, că recunoscundulu pre aces-tu-a nimene in cottu, in fine totu-si va fi al-lesu voimicasulu Nutiu, si ecca, de si etiam dis majoribus placuisse, ca sè se allega acum odata veimicasulu Nutiu; totu-si in contra-attatoru probe divine si urmene de tote partiile redimatulu colossu troianu cadiu, si Troi'a nationala se mantu pre unu tempu de appucaturele frivole alle Grecilor seculari.

Prin stergerea d'in lista a numelui candidatului D. Popu, juxta illad: „Inter duos litigantes, tertius gaudet” se allesse in locul candidatu dui Aug. Szabó. Dlu Szabó, sara ca se fia visatu ds'a la Oradea mare unde locu-

iá, ecca intre „clamorque virum. stridorque rudentum,” ce isbutisse intre clatinarea mon-strului cu dinti de brilliantu, reessi frumosiellu de jude adm. la Carasieu.

E bine, urmandu inse esemplulu dui Marchisiu, care si enunciase de tempuriu, veto ulu in contra dui Szabó, — va dice lumea cetitoria, că neci d. Szabó nu se scio a fi romanu de căte-tote probele?

De si cam „confusu” (asie-su poreclitu de dui Marchisiu), despre romaneitatea dui Szabó, mi permitti totu-si a marturisi onorabilcetitorii, că Szabó cellu pucinu n'avu inea occasiune ca „Nutiu” d'a scuipá si a dà cu tina in ochii mamei ce lu-a laptatu. Dlu Szabó nu avu inca occasiune d'a se adoperă a mearcă in gromadij alegatorilor a 4 sate enratu romanesci unu canonici latinu, de care si svabilorii li s'a urtu acum, si pre care alegatorii romani neci dupa nume nu lu-cunoscou; dui Aug. Szabó n'avu inca occasiunea si-pune capulu pentru allegerea lui Mihaiu din Pomi, S m i l'a din Ardusatu, Gyuri din, Achia, Lajos din Tamai'a, Kasa, Rébay, totu atât: judeci amplioati si sierbitori curteni, ca apoi se compromitta allegerea prea justa a mai multor romani si unu concetatiun magiaru, dreptu cuventulu că: cesti-a sunt de partid'a oppositionala. Dlu Szabó e advocatu si omu cu min-te la locu si daca dsa va sta promissiunei facute, ca adeca pre langa conviintios'a imple-nire a officiului sén, — totu viitorulu si-lu-va sacră interesului nostru naționalu: atunci dui Szabó va cascigă cordial'a nostra alipire si totu-o data va ajunge a fi testimoniu de maturitatea si nu paupertatea nostra spiretuala.

„Nutiu” dara cadiu. Fu numit u totu-si prin prefectu paditoriu de ceea ce sta locului, nu fuge adica că dsa, in cătu nu i-mai poti dă de urme, adeca se fece mare paditoriu de drumuri cari, daca nar' perfi pér'ta, mare parte adussa de sudori romane, ar remané totu-si in statu suffribiliu, incătu nu ne amu sentură pana ca sè ni sara dintii. „Nutiu” d'a mare „Hidalgo” ceea ce se cugetă a fi si la ce sub nume de „Szolgabiró” mai aspirasse, se fece „alázatos utkerüli”; ceea, ce neci pre dui Marchisiu, neci pre „Nutiu” nu potu sé i identulăsa. Deçi incepura ambii si-resbună, si a fami noue metechne.

Dlu Marchisiu, dupa ce si-enunciase de tempuriu veto-ulu in contra dui Szabó, indata ce ajunse acasa de la restauratiune, se si appucă a scarmenă in publicu pre dui Stanu, de si abstraganda de la altele, songuri pledatea dui Stanu in congregatiunea cottense d'in 4. Nov., pentru autonomia a trei com-mune curata romanesci, ce ungurii d'in Ujvaros doriau a si-le anușă loru-si, ceea ce inse nu li a successu facia de tenacitatea dui Stanu, — dieu singuru pladerea acést'a tienuta in contra opponentilor d'in ambe partidele, — pestrece tote fortiele dui Marchisiu desvoltate panacum in interesulu romnilor d'ai. Ba, ce minunata manepera! Pre candu dui Stanu se luptă pentru autonomia communatilor romane, pre atunci dui Marchisiu se terciá, vereoliá si colaciá pre la curtele boierilor, că se capete brachiu spre a ucide si ultimulu semtiu de libertatea conscientiei? in siușu credinciosiloru séi!

Dupa ce i se urf dui Marchisiu d'a scar-menă pre dui Stanu, numai de cătu se appucă de vecinulu seu de 7. anni, de dui D. Popu. De o suta de ori dorere, că ajunse amu acolo, cătu si concetatiunii unguri se mira de tristele si deplorabilele nostre impregiurari, cari incep acuma ajunge cu redicata inaintea congregatiunii cottense.

Ba, dui Marchisiu. — luă lista lunga sè ni ajunga a ne subserie 103 preuti romani cottiensi si se ne barricadău in contra a trei intelegeri romani, cari la restauratiunile prospime, in contra dorintiei d.salle fusera al-lesi de-regulatori cottiensi; si daca ni-arsuccede desclintu pre unulu, pre dui D. Popu, sè lutragemu josu d'in sieu; că-ci, pentru salvarea clerului, ast'a desclinitu o recumenda dui Marchisiu!

„O tempora, o mores!” Candu am audstu de visitatiunea canonica in asta privintia intreprinsa de dui Marchisiu, ca preste voia mi-veni in mente a trage ca de pérù si a applică dissa lui Herder: „Drei rothe Lap-pen, vor den einige Ochsen seheu werden.” Chiartu d'u contra dui Marchisiu! Lista lunga se ni ajunga, ca dupa esemplulu altoru comitate, sè ne putemu conscrie toti cu totii intr'au clubu naționalu roman. Ast'a o pri-cepu. Dar ceea ce lucri dta pre aici, me con-

funda intru atât'a, cătu stau a nu mi-crede ochilor si urechilor!

Resunendu-le aceste, ori cine se pote onvinge că dui Marchisiu n'a dorit u a se-alege neci unulu, d'in cei trei, ci, pre cum dissei, d'in intemplare, si in contr'a dorintiei dsalle, se allessera de deregutori cottiensi; de „salva guardia” romanilor d'aici dupa idea dsalle, s'a nascuto numai senguru aprobu-idolasiulu dsalle „Sancio Panza” vulgo „Nutiu.”

Dlu Marchisiu prindindu-se acum si de frandia si de érba, ar incaieră si pre altii d'o-lalta i dsa ar dorf ca, Pr. SSa Episcopulu sè intentedie procesu de presse in contr'a mea, de ora ce am scapatu adeverulu pre gura; care adeveru implicite si dsa lu-recunoscere in „declaratiunea” de lana de capra, data lui Ignatius Szabo, candu dice: „Ignatius Szabo fostu cantor” etc. Pentru ce dice dsa „fostu” deca n'a fostu suspinsu de la ofisulu sén mai bine d'unu annu?

Dlu Marchisiu cutedia a suspiciuă publice pre unii preuti despre infamulu doru d'a i-succede in parochia.

Miserabili preuti mai potu fi acelii-a, cari fără causa aru sarí in focu! Altmentre a presupune itată infamia despre preutimea nostra, — ca adica chiaru acum ar dorii sèi cuprinda parochia. nu ne ierta modestia si pietatea, ce o pastrău unulu facia de altul. Era ce se tiene de mine, la care provoca-dandu, assemenea me suspiciunedia, ordine i-spusu că: m'am saturat d'a mai pastorii popo-ru invrasibitu si infuriatu, ca si care, dorere! ajunse a fi poporul dsalle; care poporu, pre cum falsamente sustiene dsa, lu-a si a-prinsu! Am dssu: falsamente, de ora ce de se investigă lucrulu pana la estreme; pre cam mi spuse unu membru allu comisiunii investigatorie — se adeveră chiaru din contra; acestu-a dice că: in fine se poté pipa că: „casnicii i-an fostu inimicii. (Michea 6, 7.)

Dlu Marchisiu dice că: Homorodanii pro-vediuti cu merinde destulla s'a dusu cătra Chegea pentru transportarea noului docente: spre demonstrarea falsitatii acestei assertiuni, pro-vocu si-lu avisediu si pre dui Marchisiu, la judele communalu d'in Chegea, care in audiulu a trei barbati de etate vi a spusu că: ajunganda bictii Homorodani in Chegea indata cursa a lungulu communei pre la cas-tele omenilor a cersi ce-va de manca-tu, dicandu că, de fri'a panica ce i cuprin-sese sub focosialu pandurilor, neci că li veni a minte a se provede cu merinde.

(Va urmă.)

Gherla, in 29 Martiu, 1873.

Societatea de lectura „Alexi-Sincaiana” a jonișor romani de la facultatea teologica d'in cau'a amentita in Nr. 17 allu „Federatiunei” nu potu pana in momentulu presentă a respunde cellei mai strinse si totu una data si celei mai placute detorintie, de a-si esprime semtiamentele sale de recu-noscinta si multiumira cătra acelu on. publicu, care cu unu zelu atât de neobositu si intru unu numru atât de frumosu agororă cu presentia la siedintă-a publica, tienuta in 23 Februarie a. c. in cătu aceasta societate jona trebusu sè esperiedie cu bucuria si sè se convinga mai bine decâtori si candu, că ea este si sprignita si imbracisata cu caldura. La 7½ ore ser'a in diu'a amentita sal'a comitatului, carea ni-o esoperă zelos'a intellegeria romana din Gherla era plina de una publica insemnata statutoriu din o multime de Proto-popi si preoti romani precum si din unu numru frumosu de intellegeri romani de prin intrega diocesea, assemenea si una cununa de domne si domnisiore precum si cei mai inse-mnati dintre cetatenii Gherlanii. — In fruntea adunarei erau Pr. S. Sa capulu baserecei gr. cat. Ioanu Vancea, Archi-Eppulu si Metropolitulu Albei Julie, S. Sa Michailu Iuliu Popu, Eppu Gherlei. Trei comiti supremi, anume: allu Solnocinu interiore, allu Doboci si ilu cetatilor: Clusiu, Turda, Gherla si Desiu. Dui dui Cononicei metropolitanii d'in Blasini si duii Cononici d'in Gherla. Dui dui Vicari foranei. — Dupa ce, dieu, era unu pu-blicu așa de splendidu adunat in sal'a amen-tita s'a inceputu siedintă la 7½ ore ser'a si a durata pana la 10 ore dupa programmul urmatoriu:

1. „Imn naționalu” cantatu de corulu vocalu.

2. „Cuventu de deschidere” tienutu prin Cl. D. professoru Nicolau Moldovanu conduceritorul Societății.

3. „Domne braciu Teu celu tare” can-tatu de corulu vocalu.

4. „Misteriul fientiei omenesci” disertatiune basericesca; de Gregoriu Dragosiu.

5. „Calusiarilu” esecutatu pre flauta de Leonu Cosbucu.

6. „Cătra Dacia” poesia do Cristoforul Tur-tureanu, dechiamata de autoriu.

7. „Nou'a Calugarită” cantata de corulu vocalu.

8. „Michaiu Eroul si căte-va trasure d'in faptele si luptele lui gloriose” disertatiune istorico-natională de Vasiliu Criste.

9. „Piese si cantecu de la Bucuresci” esecutate pre flauta de Leone Cosbucu.

10. „Movil'a lui Burcelu” balada populara de V. Aleșandri, dechiamata de Tiberiu Gaetanu.

11. „Tatarulu” cantatu de corulu vocalu.

12. „Cultur'a limbii romane” disertatiune literaria de Petru Cab'a.

13. „Jude de romanu” cantatu de corulu vocalu.

14. „Cuventu de inchidere” tienutu prin Magnificient'a Sa Stefanu Biliu, Canonici si Supraveghitorul Societății.

15. Corulu vocalu intonedia: „Ramuri de olivi.”

In fine zelosulu si demnul Vicariu alu Silvaniei, reverendissimul Domnu Demetriu Coroianu prin elocientia-i cunoscuta tragundu attentiunea on. opeti la scopulu ce lu-are societatea si arendandu că acelui-s numai prin una stare bunisiora materiala si-lu pota ajunge, i-a indemnătă se ne springesca intru ajungerea scopulu nostru; si intru adeveru că euventele-petrunditorie au avutu efectulu dorit, că ce societatea castigă cu acea occasiune o summa de 169 fr. v. a. de la urmatorii: Dr. Ioanu Vancea Archi-Eppu si Metropolitul de Alb'a-Juli'a, 50 fr. Gregoriu Moisilu, Vicariu foraneu a Rodnei 5 fr. Demetriu Coroianu, Vicariu foraneu a Silvaniei 5 fr. Dr. Vasiliu Popu, procuror regescu in Gherla 10 fr. Alessandru Silasi protop. Bistritie 5 fr. Vasiliu Popu protop. in Santau 9 fr. Daniela Napoianu protop. in Bicsadu 10 fr. Joanu Popu protop. in Vadu Marmatiei 5 fr. Alessandru Gyenge protop. Dragomirescu 3 fr. Alimpiu Barbulescu protop. Borsa, Michaiu Popu protop. Salisice, Ioanu Muste protop. in Sterciu, Antoniu Covaciu protot. căte 2 fr. Alessandru Erdős protop. in Racișa 5 fr. Vasiliu Karácsonyi protop. in Stremeră 5 fr. Nichi protot in Cizeriu 1 fr. N. Miresianu protot in Certeze 2 fr. Joanu Olteanu protot in Losiardu 1 fr. Lupa 1 fr. Isaiia Tordai egumenu in Bicsadu 5 fr. Petru Branu protop. in Satu-mare 1 fr. Antoniu Demianu protop. in Negresci 2 fr. Alessandru Anderco protop. in Borsa 3 fr. Chindrisu protot in Budesci 1 fr. Vasiliu Andreco protop. in Batarcu 5 fr. Joanu Dobosiu protot in Siugatagu 4 fr. Vasiliu Mustea jude processualu 5 fr. Dr. Joanu Lazaru directorul gimnasialu din Nasaudu 2 fr. Joanu Marcianu professoru gimnasiale in Nasaudu 1 fr. si 14 er. v. a. de la alti barbati generosi ale caror prototute nume nu le scimus, totoror accestoru generosi contribuenti li esprimem-ru recunoscintia si multiumita cea mai pro-funda.

Vasiliu Christe, Stefanu Rebreasu, presiedinte, not. coresp.

VARIETATI.

* (Ad vocatum nou.) Dlu Iosif Crisanu a depusu in 20 Marte a. c. censur'a de advotatu la Tergulu-Muresului; era in Abrudu va deschide cancelari'a advot.

* (In tr'o epistolă d'in Neapole) a diuariului „Romanul,” cu dat'a 22 Martiu a. c. ceteru, că intre numeroasele associatiuni de totu felulu, prin cari Itali'a inaintedia pre callea progressului si a prosperării, este organizata in Neapole si lucra neobosită de 12 anni „L'Associazione Na-tionale Italiana di Mutuo Soccorso degli Scienziati, Letterati ed Artisti,” — pre carea insu-si regale V. Emanuele a dotat-o inca de la inceputu cu 15 mii franci. Asociatia aceasta e impartita in doue sectiuni: un'a a sciintelor preste totu, alt'a a litterelor si artelor Sectiunea litterelor si artelor la fia-cari 15 dile are serate litterarie-musicale publice, in cari se ceteșu sau declama diferite lucrări litterarie si se esecuta musica alissa atât

vocală, cătu si cu instrumente. Despre doue d'in aceste serate rapportul d'in „Rom.“ ni comunica urmatorile: „Assistandu la doue d'in ultimele intruniri, am semită o via multumire, ascultandu basmulu nostru tradiționalu „Inspirare margarite,“ lucratu si declamatu in versuri italiane de d. Federico Polidori, profesore de litteratur'a italiana la universitate, dupa o introductiune maglitoria a supr'a Romanilor. — O impresiune mai viua inse si o multumire neasemenata amu semită toti romani presenti la a dou'a intruire, candu profesorele d'Arosta, secretariulu acellei sectioni, a cettu frumosulu si emotionatoriu: „Unu saluto alla Romania.“ Ras'a, limb'a, moravurile, costum. Ie, deprividerile si semtiemintele Romanilor de la Dunare ni probedia evidinte — dicea ellu iatre altele — că suntemu fii ai acellei-asi mame si că legăturele si iubirea d'inte noi trebuie activate si intarite prin contactu si comunicare. — In partea musicale s'au distinsu si junii nostri romani, domnisor'a Maria Tufelieci si du St. Sibleanu fiului. Difarie: L'Unita nazionale, Napoli musicale, Gazzetta musicale di Milano, Giornale di Napoli, relatandu despre acea serata litteraria musicale, făcă mentiuni particulare si destullu de maglitorie pentru junii nostri romani.

** (Mormintele eroilor lui Omeru.) Pre basea dissertationii Dui John Lubbeck societatea scrutatorilor de anticități d'in Londonu decise, a rogă pre cancellariulu vistieriei, se dă ajutriul pecunariu necesariu, pentru cartarea mormintelor lui Ecatoru, Achille, Aiace, Priamu si altoru eroi Omerici, cari, se dice, că au cadiutu si s'au immortantat sub murii Troiei. Presedintele a si amanuat cancellariului anglese acesta rogo, inse acestu-a respunse, că asta-di vistie statului nu este in stare a dă certulu ajutoriu spre scopulu acestu-a. Insemnăm aici, că de presinte proprietariu diazialui „Daily Telegraphu“ singuru si fara ajutoriul statului, lassa, a se scrută secretele, ce pamentul Mesopotamiei (intre Eutrate si Tigride) cuprinde in sinulu său. Astfelu de scrutari s'au intreprinsu si se intreprindu inca in deosebite părți alle orientului pre spesele numai a unor particulari englesi firesc boicotani. In Ardealu inse neci Apulu desgropat nu se cercetadia, de cătu numai de tieranii d'in Ord'a de josu, caroru-a li prindu bine caramidele massive si petrele cioplite.

** [In 30. Marte.] Corespondentele d'in Sabiu alu diuariului „Pesther Lloyd“ scrie, că Dlu Jacoba Bologa, consil. aul. pens. in 27 Marte s'a reiaitorsu d'in Bucuresci, unde s'a fostu dusu insarcinat de comunitatea Sabiu, respective de comitetulu societății căllii ferrate d'aci, si a petrecutu acolo mai multe lune, pentru a iată ardent'a necesitatea d'imprenă la Turnul a roșii cu căllile ferrate romane cu cele austriace prin care junctiune, Bucuresci-Constantian'a aru poté cu 24 ore mai intu comunica cu Europa' apusena, de cătu prin junctiunea pre la Brasieu. Alalta-eri sera D. La hovară, directorele generalu alu postelor si telegrafelor romane, Ag e p p, secretariul principelui Carolu, Bondu si anu, protectul Rmnicului si Balodoviunu si Genueanu subprefectu inca sosira aici, dupa ce esaminara drumulu de la Pitesti. Eri s'eră s'a arangiatu banchetu in onoarea acestor ospeti.

** [Isvore de petruleu.] In comitat. Marmatia s'a descoperit uivore de petruleu. Dupa judecat'a unui ingineriu americanu, care a cercetatu aceste uivore, calitatea petruleului d'in aceste uivore este asemenea cellei d'in Americ'a. Aceste uivore sunt cu atât mai pretiose, că sunt in apropierea calii ferrate de la Suciava. Se dice, că contele Eugeniu Széchenyi aru fi cumparatu dreptul d'a scote petrulelu, si că are de cugetu a presintă si la espusiunea d'in Vienă acestu petruleu d'in patria.

** (Cravala jidovescu.) In 25 Marte a. c. in cetatea Stuttgart, adeca in una d'in capitalele Germaniei civilisate, poporatiunea s'a revoltat a supra jidanolor d'acolo, au nimicuit obiectele d'in mai multe ducheanuri d'in strad'a Hirsch si au masacraturi mai multi fii innocenti ai poporului aleseni. Scandalul a tinențu aproape 2 zile si d'abia

prin energios'a intrevire a militie pedestre si ecuestre i s'a potutu pone capetu.

* (Directive postale noua.) In 6 Aprile se va deschide directiune postale in comunitata Hoszumező [cottul Marmatia.]

Austria. Proiectul de lege despre reformarea legii electorale in Cislaitania, este fetu monstruosu allu nemtilor centralisti, care a consternat, indignat si essacerbatu animele si spiritele in tregei poporatiuni negermane d'in aceea parte a monaciei. — dupa multe inordări si opinii affectate, s'a acceptata in fine atât d'in partea camerei deputatilor, cătu si a boierilor. In camera deputatilor proiectul n'a pututu intempiu nici unu ostacol. Deoarece elementele oppositionali, combatenți centralismului si ai suprematiei nemtischi, n'au voiu nici baremu se între intr'o assemenea corporație, unde se discutu si credea legi nu numai inuste, ei chiaru monstruoase, formidabile de cinice.

Scopulu nemtilor este d'asi susținut si intarzi prin apucature meschine egemonia loru a supr'a majoritatii poporelor de alta limbă si nationalitate cari d'in nefericire constituiesc si adera la sustinerea unui statu, a carui potere executiva, recrutata totude-un'a din sinulu unui neamu privilegiat, n'a recunoscutu nici candu alte detorinti si alta chiamare, de cătu d'a intarzi domnia neamului loru pre umerii poporelor de altu neamu; d'a promove totu ce este in interesul si spre salutea germanismului, si incatusi totu ce nu este in armonia, ce nu incapsu in cadrul intentiunilor si alii scopului loru. Ingratu si perfidu este unu assemenea guvern si condamnabile este scopulu lui.

Si cine ar avea mai multu d'a se plange, cine sente mai complu ranile ce nemti d'in Vienna le-a infispt in osse si intregu corpulu seu de către poporul român, care in tempu de pace si resbeliu in decursu de atât'a secoli si-a sacrificat sangele si a verba pentru patria si tronu. Si care este recompensa, ce poporul romanu a primitu de la nemti pentru devotamentul si sacrificiile sale? Aceea, că dupa ce ei s'au saturat d'a-lu mai maltrat, l'au datu pre man'a altoru a ca acesta se incepe d'a ea o si să-lu maltratdie pana si va da suffletulu.

Se recere o mare dosa de cinismu, ba chiaru si unu curagiu desperat si o ratiune sclintita, pentru ca asta-di, candu nu numai prerogativele personali, ci si prerogativele unui popor facia de altul sunt nimicite si esterminate, ca unele ce n'au ratiunea d'a fi, — asta-di d'eu, se mai cutedie unu individu sau unu popor a crof si redică la valoare de lege, la potere de dreptu nisice tendintie egoistica, cari stau in cea mai flagrantă oppositiune si contradicție cu dreptulu, dreptatea si ecuitatea, cu libertatea poporelor, si ce e si mai multu, cu realitatea, cu majoritatea absolutu prevalenta a poporelor contra caroru-ase adducu, si in allu caroru detrimentu se applica asemeni legi. D'ar neutrii tienu cu taria si pertinacitate la scopulu loru si, vedindu că sub a loru privilegiala egemonia sunt nu numai cercuri electorale, ci chiaru provincie si terre intrege, cari nu voru allega pentru corpulu legislativu creature de tagma si placulu loru, au inventat in fine unu mediulor, prin care ori candu si sub oru ce imprejurari se-si pota caceigă o majoritate de reprezentanti ai tuturor anghiurolor monardei cu care majoritate apoisoa impiedie si suprime dupa placu poporele, pre cari fatalitatea le-a datu in man'a loru si cari sunt destullu de lasse daca pana in finit se lasse a fi trasse si impinsse, tunse si mulse de o mena de nemti de o parte, era de alt'a, sub acellea si im-

impregiurari, in aceea si proportiune si in assemenea modu tratate, de o mara de unguri ingamfati si arroganti.

Acestu proiectu de lege, precum amintirău mai susu, s'a acceptat d'in partea ambelor camere; deci, spre a ajunge la volore de lege i mai lipsece numai sanctiunea instantiei a treia adeca a monarcu. Este posibilu, dar nici decat probabilu, ca in acesta instantia proiectul de lege electorale se-si dă preste capu, si cu atâtu mai vertosu nu, cu cătu ellu e si du a gustulu si placulu ungurilor, cari de si in presinte n'au lipsa, dar in celu mai aproape viitoru potu fi necessitati a-si luă refugiu la asemenei legi. Viitorul nu va arăta, daca acesta lege, care se-si scota pre nemti d'in perplesitate, nu va aduce statului intregu in mai mare perplesitate si in mai critica situatie. Experimentatiuni de asemenea natura nu potu fi durabile, si mai currandu potu duce la dissoluție, de cătu la consolidare si bunastare.

(Precum se poate vedea din scirile electrice, proiectul din cestiu nu mai este proiectu, ci lege sanctionata si de suveranu. Sanctiunea ei a fostu prima cu mare entuziasm de nemti. Despre acesta nici n'am dubitat.)

Romania. In nr. tr. am fostu amintit de batjocurile si suspiciunile, ce diuariul „Patria,“ d'in motive stralucitorie, arunca neincetata si in modu cu totul neromanescu a supr'a bancii fon. rom asupra șurilor ei si asupra toturor ce sustin si sprijinesc acestu institutu national. D'in multimea sincerelor si romanescelor apreciari alle „Patriei,“ cutediamu a prezintă on. lectori numai urmatoriele pucine sîruri, prin cari a recomandat senatorilor proiectul asta di votat:

„Noi am disu si vomu dice necontenit, că scopulu institutiunei creditului fonciariu nu este atulu de cătu de a procură luo-i bani mai estini, pe candu proiectul votat de camera are una scăpă cu totul inversu, si nu poate sierbi de altu-ceva, de cătu de a ruina mai multu pe proprietari. Noi credem, că statul nu se va amagi nici de laudele „Prussei“ nici nu se va speria de amintiările „Românilui“, si nu va vota unu proiectu de lege, care intră-deveru aru merită de a fi trimis la espositiunea universală, sau de a fi adaogat la piesa teatrala a D-lui Millo, numita „Apele de la Vacarescu.“

Starta financiaria, dupa tote diariile si scirile d'in România nu este in bucuratoria. Deficitul este $2\frac{1}{2}$ milioane fr. Eta ce dice „Viitorul“ cu privire la starta financiaria: „Opozitia si guvernul, intrăgă camera si dede drumulu gurei a spune cu sinceritate unde ne gassim cu financiele. Reulu fu constatat, situatiunea fu declarata miserabilă; inse spectacululu fu tristu căci recriminatile fura aruncate de unii a supr'a altoru si guvernul facă prin D. Mavrogheni, ministru de fin. una figura totu atât de trista, că si una sentinela lasia sau miserabilă, care, de parte d'a veghiă cu santenia postulu ce i s'a incredintat, dă d'in umeri, constatandu neimplinirea detorii, dara aruncundu o a supr'a altoru! Nu suntem in stare pră inaltati ministrii, d'a pune acesta tierra intr'o stare normale, retrageti-ve, căci atunci nu meritati posturile ce ocupati? Dara pota avea presumtiunea, că altii n'ară poté face mai bine? Credem, că ve amagiti, căci daca amu fi asia de lipsiti, apoi aru trebuu se declară, că suntemu una natiune, ce nu si merita independenta a ceea ce de locu nu ni poate intra in capul!“

Anglia. Camer'a deputatilor pră in sedintă de la 27 Marte 2 ore intrege, consultandu se cum se incunjucre perderea temporului, ce se suffre prin lungie desbateri. Resultatul final a fostu, că treabă remane cum a fostu si uai inainte, fiindu că nime

n'a fostu in stare a face o propunere rationale si de acceptat, pentru a cere lerarea affacerilor. Si va remană orice vechie pana atunci, pana cand parlamentul nu va incetă d'a discută in plen tote proiectele, căci se prezinta ce le va dă singuracelor comisiunii spre desbattere si prelucrare prealabile Ministrui Grant Duff si Ayton au prezentat unu proiectu de lege cu privire la disolvarea societății ostindiane. Un altu proiectu impoternicesc pre ministerul pe langa ammortisarea veniturilor statului. Comitetul carlistilor d'acă este plin de bucurie, pentru că a permis depesile de la „M. Sa regele“ (Dor Carlos). Comitetul decis a adunat 50,000 Lite, cu cari bani pre langa colectate d'in afara lui voru poté fi prestatii Ispaniei etc. Astfelu se nutresce in tierra neinterventii belnicile d'in Ispania. Dauna, că Ispania cu greu va poté occupa poziunea Americii, pentru că mai tardu inca să arunce in grumadii Angliei una altă editiune a cestiu „Alabama.“

Sistarea lucrului d'in partea lucritorilor aici, că niciun, este la ordinea dillei. Cu miele parasesc croitoribăiesii si alti meserii, meseria lor si astfelu facandu multa dauna loru si alitoru spera a ajunge urearea solutiei si impucinarea temporului de lucru.

Sciri electrice.

Viena, 3. Aprile. Diuariul „Fr. Pr.“ anuncia, că partidul federalistilor decise a participa la alegerile directe, si numai dupa rezultatul alegerii, a tine nouul congressu, in care voru vota a apră intrări sau neintrări in Reichsrath.

Viena, 3. Aprile. Eri fi retramisa reforma electorală sancțiunata de imperatorele. Delegatiunea austriaca a primita asta di de M. S.

Versalia, 3. Aprile. Grévy reșignea a fi alesu de presedinte Adunarii nationale. Alegerea acum e dubioasa intre Martel si Perier.

Lisabona, 3. Aprile. Camera se voru inchiaia in 8. Aprile.

Halifax, 3. Aprile. Prezidenta d'vapore „Atlantic,“ ce sa cufundat, a fostu 880 pasageri; marinari au fost 156 si in caleatorii sau mai nascut 2 copii; cu totul deci au fostu printre 1037 persoane, dintre cari numai 300 fura mantuiti, mai cu seama tot barbuti, cei-lalți se innecara.

Viena, 4. Aprile. In 7 Aprile va imparti cartea rosie, carea cuprinde corespondența in cestiu Laurion reportul consulatului d'in Persia corespondența cu Franța, in privire la inchiaarii convintiunii comerciale.

Paris, 4. Aprile. In Versalii crisea nu este delaturata inca. Casin Perier nu voiesce a fi candidat si presedinte, astfelu alegerea lui Martel este cu atât mai pucinu dubioasa. Grévy va fi presedinte stangei republicane.

Praga, 4. Aprile. Conosciutul patriot si nationalist Skrejschowsky d'abiș esită d'in vrinsore de mai multe luni, acumă suffere d'unu morbu foarte periculosu. Consiliul de medici d'chiară, că prea pucina sperantă este d'alui mai poté vindecă si mantu.

Propriet., edit. si red. respundet.: ALESSANDRU ROMAN